

Input // output

Het Centraal Economisch Plan 2016

De Nederlandse economie herstelt zich gestaag maar niet uitbundig van de grote recessie en de eurocrisis. Het CPB voorspelt in het Centraal Economisch Plan 2016 een groei van 1,8 procent in 2016 en 2,0 procent in 2017. In beide jaren ontstaat er werkgelegenheid in de marktsector en daalt het overheidstekort, tot in 2017 1,2 procent. Het CPB stelt voorts dat het hervatten van de grenscontroles in de Schengenlanden de economie negatief kan beïnvloeden. Het beperkt handelsstromen door langere wachttijden bij de grens en hogere kosten van het handelsverkeer. Dit zou in 2020 een structureel bbp-verlies van 110 miljard euro voor de eurozone als geheel (0,7 procent van het bbp) en 9 miljard euro voor Nederland (1,3 procent van het bbp) kunnen betekenen. Het grotere bbp-verlies in Nederland is het gevolg van de grotere openheid van de Nederlandse economie.

Centraal Planbureau (2016) *Centraal Economisch Plan 2016*. Den Haag: CPB.

Feedback

Het is bekend dat mannen in veel situaties competitiever zijn dan vrouwen. Maar hoezeer is dit verschil het gevolg van een verschil in situatiespecifieke ervaring? Buser zette een laboratoriumexperiment op waarin deelnemers in verschillende rondes een taak moesten uitvoeren. Voor elke ronde kiest elke deelnemer voor ofwel een stukloon ofwel een *winner-takes-all*-beloning, en achteraf krijgt een deelnemer te horen wat de uitkomst van de bewuste spelronde is. Uit het experiment volgt dat vrouwen in reactie op verlies in een ronde met *winner-takes-all*-beloning veel vaker dan mannen overstappen naar het minder competitieve stukloon. Ook blijken mannen die aanvankelijk niet concurreerden middels het *winner-takes-all*-model, vaker dan vrouwen over te stappen op dit competitieve beloningsmodel zodra ze horen dat ze er eigenlijk mee gewonnen zouden hebben. De resultaten suggereren dat mannen zich wat betreft hun competitiviteit meer laten leiden door positieve feedback, en vrouwen meer door negatieve.

Buser, T. (2016) How does the gender difference in willingness to compete evolve with experience? *Tinbergen Discussion Paper*, 16(017/1).

Uber

De komst van online taxidiensten als Uber en Lyft heeft de traditionele taximarkt ontwricht. Het was al bekend dat Uber vooral chauffeurs met behoefte aan flexibiliteit in inkomen voorziet. Kramer en Krueger laten nu zien dat Uber-chauffeurs – in vijf Amerikaanse steden – ook veel productiever zijn dan reguliere chauffeurs. Ze meten productiviteit als de tijd dat een chauffeur via de Uber-app beschikbaar is waarop hij iemand vervoert, en het aantal gereden werkkilometers zonder passagiers. De auteurs schrijven de productiviteitswinst toe aan efficiënte matching van chauffeurs en passagiers, als gevolg van de moderne matching-technologie en de grote schaal. Ook omzeilen gebruikers van Uber inefficiënte regelgeving.

Kramer, J. en A.B. Krueger (2016) Disruptive change in the taxi business: the case of Uber. *NBER Working Paper*, 22083.

Migrerende nazi's

Na afloop van de Tweede Wereldoorlog verdeelden de geallieerden Nazi-Duitsland in verschillende bezettingszones, zo ook Opper-Oostenrijk. Initieel zou de VS de deelstaat bezetten, maar vanwege militaire overwegingen kreeg de Sovjet-Unie een deel van het gebied. Voormalige NSDAP-leden vreesden een zwaardere vervolging van de Sovjet-Unie en vluchtten daarom naar het Amerikaanse deel. Ochsner en Roesel maakten gebruik van deze onverwachte wending om te onderzoeken wat de invloed van migrerende nazi's is op het huidige stemgedrag; in het Amerikaanse deel waren er immers ineens veel extra nazi's ten opzichte van het Sovjetdeel. Uit het onderzoek blijkt dat er significant meer op extreem-rechts wordt gestemd in de voormalige Amerikaanse bezettingszone. Het effect is nog tot op de dag van vandaag zichtbaar en komt met name voort uit familiebanden en partijvormingen. De auteurs laten daarmee zien dat regionaal stemgedrag niet alleen voortkomt uit huidige economische en sociale omstandigheden, maar ook wordt geërfd uit eerdere generaties.

Ochsner, C. en F. Roesel (2016) Migrating extremists. *CESifo Working Paper*, 5799.

Begrotingsopdracht

Het CPB raamt het structurele saldo voor Nederland in 2016 op $-1,6$ procent van het bruto binnenlands product. Voor Nederland dient het structurele EMU-saldo uiteindelijk minimaal gelijk te zijn aan zijn middellangetermijn-doelstelling van het EMU-saldo: $-0,5$ procent bbp. Dit

$-1,6$
procent

het structurele EMU-saldo in 2016

betekent voor 2017 als begrotingsopdracht een verbetering van het structurele EMU-saldo van meer dan 0,5 procent bbp.

CPB (2016) *De CEP2016-raming en de Europese begrotingsregels*. *CEP Achtergronddocument*, 21 maart.

Familie in macro

De macro-economie bestudeert hoe economische systemen in zijn geheel werken. Hoewel dit bepaald wordt door keuzes in arbeidsaanbod, spaargedrag en onderwijs, negeren de macro-economische modellen vaak een belangrijke context waarbinnen de besluitvorming plaatsvindt: de familie. Doepke en Tertilt pleiten voor een betere integratie van 'familie-economie'. Ze komen tot deze conclusie op grond van een uitgebreid literatuuronderzoek. Terwijl eerdere macro-economen het gezin enkel zagen als een productieplek, benadrukken de auteurs de horizontale (tussen man en vrouw) en verticale (tussen ouders en kinderen) verhoudingen in de familie waaruit belangenconflicten voortkomen. Deze spelen bijvoorbeeld op bij keuzes voor opvoedstijl – die sterk van invloed is op de opbouw van menselijk kapitaal – en voor de verdeling van erfenissen – die sterk van invloed is op inkomensongelijkheid.

Doepke, M. en M. Tertilt (2016) Families in macroeconomics. NBER Working Paper, 22068.

Afrikaanse mobilisatie

Technologie werkt 'bevrijdend'. Door de snelle ontwikkeling van communicatie-apparatuur kunnen mensen makkelijk communiceren en kan dit leiden tot meer politieke mobilisatie. Manacorda en Tesi onderzochten in hoeverre deze politieke potentie opgaat in Afrika. Hoewel het continent sociaal-economisch en democratisch achterblijft, groeit het mobiele telefoongebruik snel. Terwijl er in 1999 in heel Afrika nog slechts 80 miljoen mensen toegang hadden tot een mobiele telefoon, was dat in 2008 477 miljoen, 60 procent van het continent. De auteurs analyseerden op basis van locatiespecifieke data de relatie tussen de dekking van het mobiele netwerk en protesten in de periode 1998–2012. Hieruit blijkt dat in slechte economische tijden, wanneer protesten het vaakst voorkomen, een beter mobiel netwerk leidt tot meer protesten.

Manacorda, M. en A. Tesi (2016) Liberation technology. CEP Discussion Paper, 1419.

Sollicitatieplicht

Om mensen uit de bijstand te houden, pleiten Van der Klaauw *et al.* dat aanvragers eerst verplicht worden om enige tijd een baan te zoeken. Dit zou leiden tot minder bijstand omdat aanvragers enerzijds eerder een baan vinden en het anderzijds meer moeite kost om bijstand aan te vragen. De auteurs voerden tussen een veldexperiment uit in Amsterdam waarin een deel van de aanvragers eerst voor een periode verplicht moesten solliciteren. Indien de behandelingsgroep geen baan vond, kregen zij alsnog de verschuldigde uitkering. Uit de resultaten blijkt dat een verplichte sollicitatieperiode het aantal uitkeringen significant verlaagt.

Klaauw, B. van der, J. Bolhaar en N. Kettel (2016) Job-search periods for welfare applicants. CEPR Discussion Paper, 11165.

Staatsbemoenienis

Hoe autonoom zijn banken in hun beslissingen om staatsschuld op zich te nemen? Het hangt van de budgettaire situatie van een overheid af, zo constateren Ongena *et al.* Ze koppelden gegevens over de ontwikkeling van het effectenbezit van banken, de uitgifte van staatsobligaties en de schuldquotes van landen tijdens de Grote Recessie aan elkaar. Binnenlandse banken in fiscaal gestreste landen blijken aanzienlijk vaker dan buitenlandse banken hun bezit van binnenlandse staatsobligaties te vergroten in maanden met veel uitgifte van staatsobligaties. Het effect is sterker voor staatsbanken. De resultaten wijzen op morele overreding door overheden.

Ongena, S., A. Popov en N. van Horen (2016) The invisible hand of the government: 'moral suasion' during the European sovereign debt crisis. DNB Working Paper, 505.

Morpheus' armen

In de steeds onregelmatiger wordende economie – de 24-uurseconomie – is slaapttekort een steeds vaker voorkomend verschijnsel. Giuntella en Mazzonna onderzochten de effecten hiervan op basis van vragenlijsten waarin ze Amerikaanse respondenten vroegen naar hun slaap-en-eetgewoontes in de periode 2003–2013. Ze maakten gebruik van het feit dat de zon een uur later ondergaat aan de oostelijke kant van een tijdzonegrens dan aan de westelijke kant van diezelfde grens. Mensen aan de oostkant gaan hierdoor – ten opzichte van hen aan de westkant – later naar bed, maar staan door dezelfde tijdschema's op hetzelfde moment op. Uit de analyse blijkt dat deze mensen vaker een slechtere gezondheid rapporteren en obesitas hebben. Volgens de auteurs zou gezond slapen daarom opgenomen moeten worden in gezondheidsvoorlichtingen.

Giuntella, O en F. Mazzonna (2016) If you don't snooze you lose. IZA Discussion Paper, 9773.

Antennetelevisie

Het Ministerie van Economische Zaken is voornemens om vanaf mei 2016 frequentieruimte voor antennetelevisie te gaan veilen. Deze ruimte is momenteel in handen van KPN/Digitenne en NPO, maar de vergunningen lopen eind januari 2017 af, en die voor KPN/Digitenne zullen worden geveild. Om het veilingproces te versnellen en niet-serieuze bidders te weren, overweegt het ministerie een reserveprijs te introduceren. Ter bepaling van de juiste hoogte voerden Kerste *et al.* een quick scan uit van de veilingliteratuur en van openbare cijfers over vergunninghouders. Ze concluderen dat de marktwaarde van de vergunning uiterst onzeker is. Om die reden adviseren ze de reserveprijs niet al te hoog vast te stellen, met als enig doel niet-serieuze bidders af te schrikken. Een bedrag van één miljoen euro zou hieraan voldoen.

Kerste, M., J. Witteman en J. Poort (2016) Quick scan reserveprijs DVB-T. SEO rapport, 2016(05).

Rijksambtenaren

Nederland telde in 2015 116 duizend rijksambtenaren. Hiervan hebben er 88.000 oftewel 75 procent een uitvoerende taak. De grootste werkgevers binnen het Rijk zijn de Belastingdienst met 30.000 medewerkers, Dienst Justitiële Inrichtingen met 15.000 medewerkers en de Recht-

88.000

rijksambtenaren

spraak met 8.000 medewerkers). Ambtenaren die geen uitvoerende taak hebben werken vaak in de advisering, ondersteuning of inspectie.

CPB (2016) Rijksambtenaren vooral uitvoerders. CEP uitgelicht kader, 21 maart.